

To'on yó'o kían kúú uu ni taa San Pablo ni sa'an noó na ñoo Corinto

Ká'an Pablo ndisá'án

1 ¹ Yu'ü kúú Pablo, ta kúúi iin apóstol, na né'e to'on Jesucristo, tátó'on ki'o kóni mií Ndios. Ta yu'ü xí'ín ñani yo Timoteo ká'an ndu ndisá'án xí'ín ndo'ó, na kúú ñayuu Ndios ndéi ñoo Corinto xaan, xí'ín ndidaá ka ñayuu Ndios ndéi chí kuendá Acaya. ² Ta mií tatá yo Ndios xí'ín sato'o yo Jesucristo ná kee ña mani xí'ín ndó, ta naki'o ná ña koo va'a ini ndo.

Yó'o ká'an Pablo sa'á tāndó'ó ndó'o na

³ Ná natiin Ndios, na kúú tatá sato'o yo Jesucristo, ndidaá tá'an ñañó'ó. Mií ná kúú tatá, na daá kuití kú'ü ini sa'ä yo, ta xí'o na tāndeé iní ká'ano noo yo. ⁴ Ta noón kúú na xí'o tāndeé iní noo ndú'ü tein ndi ndáa mií tāndó'ó ndó'o ndu, dión, dá ná ni'i iní ndu ndi koo kee ndu ki'o ndu tāndeé iní noo dao ka ñayuu tá ndó'o na ndi ndáa mií tāndó'ó. Dá chí tátó'on ki'o xí'o Ndios tāndeé iní noó ndu'ü, ki'o dión ta'ani xí'o ndu tāndeé iní noo dao ka ñayuu. ⁵ Ta sa'á ña sá sá'ano tāndó'ó ndó'o ndu kua'an sa'á to'on Cristo, sa'á ñoó sá'ano ta'ani tāndeé iní ni'i ndú noo ná. ⁶ Chi tá ndó'o níó ndú, ñoó kían kedaá xí'ín ndó, dá ni'i ndo tāndeé iní, ta koni ndo kaki ndó. Ta sa'á ña xí'o Ndios tāndeé iní noó ndu'ü, sa'á ñoó ni'i ta'ani ndó tāndeé iní kée ndu'ü, ta koni ndo kaki ndó. Dión, dá ki'o ta'ani na tāndeé iní noo ndo tá ndó'o níó ndo tátó'on ki'o ndó'o níó ndu'ü. ⁷ Ta miían ndaa ió tāndeé iní noo ndú'ü sa'a ndo, chí ná'á ndú ña sa'á ña ndó'o dáó níó yo, sa'á ñoó tátó'on ki'o xí'o na tāndeé iní noo ndú'ü, ki'o dión ta'ani xí'o na tāndeé iní noo ndo'ó.

⁸ Ñani, kóni ndu'ü ña kana'á ndó sa'á tāndó'ó ká'ano ni ndo'o níó ndú tá ni sa'an ndu chí kuendá Asia di'a. Ta ka'í nda'o ni ndo'o ndu o duú ña ki'o ndee iní ndu kíán, sa'á ñoó ni ndi'i va tāndeé iní noó ndu'ü ña kankuei takí ndu. ⁹ Ta ñoó kúú noó ni katóni ini ndu ña kua'an ndu kuu ndu. Ta dión ni ndo'o ndu, dá kían ná dá'a ni kandeé iní ndu mií ndú, di'a ná kandeé iní ndu iin tó'ón dini Ndios, na dánátaki na ni xi'i. ¹⁰ Chi noón kúú na ni dákaki ñaá tiempo daá, ta mií ta'ani na dákaki ñaá viti, ta kándeé iní ndu ña dákaki ñaá noo ndidaá tāndó'ó ná'ano kóni dánaá ñaá, ¹¹ dá chí chíndee ndó ndu'ü xíkä ndo ña mani noo Ndios sa'a ndu'ü. Chi tá kua'an nda'o ñayuu xíkä ña mani noo Ndios sa'a ndu, dá kían kua'a ka ví ñayuu naki'o ndivé'e noo Ndios sa'a ndidaá ña mani kée na xí'ín ndú.

Yó'o nákani Pablo ndiv'a kó ní sa'an ná ñoo Corinto

¹² Ta ió iin ña'a kέdaá xí'ín ndú, dá ka'an va'a ndu cháá sa'a mií ndú, ta kíán ña kó kútúú ta'on ini ndu sa'a ni iin ña'a kée ndu, dá chi kέndaa ndu ndidaá ña'a, ta kée ndu xí'ín ndino'o ini ndú noo Ndios. Ta kó kέchóon ta'on ndu ña ndichí ió ñayuu yó'o. Di'a kée ndu xí'ín ña mani ní kee Ndios xí'ín ndú. Ta dión kée ndu iin ní kúú vá noo xíonoo ndu, ta dión kέndaq cháá ká ndu xí'ín ndo'ó. ¹³ Ta kó táchia ta'on ndu dao ká to'on, ña kíán o kández ini ndo, o ña o káti'i ndó ka'i ndó. Chi ndáti yu'u ña miílan kasandaá ndo kández ndi'i ini ndo, ¹⁴ dá chi tátó'on ki'o sa kández ini ndo cháá ña ndu'u kúú ná ió ñaño'ó ndó noo, ki'o dión ta'ani koo ñaño'ó ndú noo ndo tá ná kasandaá kuu nandió kóo tuku sato'o yo Jesús kasaq ná.

¹⁵ Ta xí'ín tández iní yó'o ní ka'ín saai dinño'ó noo ndéi ndó, dá chindeéí ndo'ó uu ta'ándá, ¹⁶ chi ní ka'ín chika'andai noo ndéi ndó, dá ya'i ko'ín chí kuendá Macedonia di'a. Ndi'i daá, nandió kóo tukui noo ndéi ndó, dá kíán kee ndó ña mani ko'on ndo dáya'a ndó yu'u íchi kua'an chí Judea di'a, ní ka'ín. ¹⁷ Tá ní ka'ín xí'ín ndó ña dión keei, ¿á ká'án ndó ña iin ndakána ní ka'ín xí'ín ndó? O, ¿á ká'án ndó ña kée yu'u tátó'on ki'o kée ñayuu kó ná'á Ndios, tá'an ná ká'an "jaan" xí'ín yú'u ná, ta xí'ín ñaxintóni ná ká'an ná ña "koó"? ¹⁸ Tido iin ná ndaá kúú Ndios, ta mií ná kúú ná ná'á ña kó ká'an ndu "jaan" xí'ín yú'u ndú, ta xí'ín ñaxintóni ndú ká'an ndu ña "koó". ¹⁹ Ta sa'á Jesucristo, ná kúú de'e Ndios, ní daná'a yu'u xí'ín Silvano, xí'ín Timoteo noo ndo. Ta kó ká'an Jesúus "jaan" xí'ín yú'u ná, ta xí'ín ñaxintóni ná ká'an ña "koó". Ta sa'a mií ná ká'an Ndios "jaan" xí'ín yó, ²⁰ dá chi sa'a mií Jesúus xínkoo ndi'i to'on ní xi'o Ndios noo yo, ta sa'a mií ná ká'an yo "Dión ná koo" dá ná natiin Ndios ñaño'ó noo kéká'ano yó ná. ²¹ Ta mií Ndios kúú ná ná'a ndaá ña ndu'u xí'ín ndo'ó kúú ñayuu mií ná sa'a ña ndíkó yo Cristo, ta mií ta'ani na kúú ná ní kaxi yó kakuuó ñayuu ná, ²² chi ní kani na sello ní o iin rá iin yó, chi ní xi'o na Espíritu ií ná koo na ní o yo, dá katóni ini yo ña miílan ndaá natiin yó ndidaá ká ña va'a ní kaa ná tei na noo yo.

²³ Mií Ndios kúú ná chíkanii xí'o kuendá sa'í, chí ná'á ná ña sa'a ña ko ní xíin dákúnda'í ini ndo'ó, sa'a ñoó kó ñá'a kasandaái ñoo Corinto xaan. ²⁴ Tido ná dá'a ni ka'án ndó ña kóni ndu ka'anda ndu choon noo ndo noo ña kánian kee ndó sa'a ña kándisa ndó Jesúus. Di'a ndúndéé ndu'u kέchóon ndu noo ndo, dá kadii ini ndo, chí sa ndítá toon ndó xí'ín ña ndaá kándisa yó.

2 ¹ Sa'a ñoó ní chíkaá inii ña o sáa ta'oín noo ndéi ndó viti, dá ná dá'a ni dákúnda'í inii ndo'ó. ² Dá chí tá ná dákúnda'í inii ndo'ó, dá kíán, èndá yoo ki'o ña kadii inii, tá dáá? Chí ná ndáti yu'u ki'o ña kadii inii, nandei nda'í di'a na kee yu'u. ³ Sa'a ñoó ní taai iin ká tuti ñoó kosaqan noo ndo, dá kíán tá ná saai noo ndéi ndó, dá kíán ná dá'a ni

kunda'í inii kee ná kánian ki'o ñaq kadii inii. Ta kándéé ká'ano inii ñaq tá kadii ini yu'u sa'a ndo, dá kían kadii ta'ani ini mií ndó. ⁴ Ta nda'í nda'o ni sa kuu inii tá ni taai tuti ñoo kosaqan noo ndo, chi nda ní vís ni tar'u'u, xiníi, ta xí'ín ndirá nooí ni taai ñaq. Tido kó ní ndukúi ñaq dákúnda'í inii ndó. Di'a ni keei, dá kandaq ini ndo ndi ki'o kú'u inii sa'a ndo.

Kú'u ká'ano ini Pablo sa'a taa ni ya'a ni kee kuachi

⁵ Ió iin taa ni ya'a ni xi'o ñaq ni kunda'í ini yu'u, tido o duú sava'a iin tó'ón yu'u ní kúnda'í inii ni kee ra, chi kuu va kaaí ñaq ndidaá ndo'ó ni kunda'í ta'ani ini. ⁶ Sa kuá'nd a'o ndo ni dandó'o ní vís taa ñoo. Cháá dión ka ni ná kakuan. ⁷ Ñaq kánian kee ndó viti kían ki'o ká'ano ini ndo sa'a rá, ta ki'o ndó tandeé iní noo rá, dá kían ná dá'a ni kandeé ñaq kunda'í ini rá dánaá ñaá. ⁸ Sa'á ñoo seí nda'ávís noo ndo ñaq na'a tuku ndo ñaq kú'u ini ndo sa'a rá. ⁹ Chi ni tanda'í iin ka tuti ñoo kosaq noo ndo, dá ná kande'á á miían nda seídó'o ndó ndidaá choon sa'ándái noo ndo. ¹⁰ Chi ná xi'o ká'ano ini ndo sa'a, ta nda yu'u ta'ani ki'o ká'ano inii sa'a ná. Ta sa ni xi'o ká'ano ta'ani inii sa'a taa ñoo tá ió iin ñaq a ni kee ra xí'ín miíi, ta sa'a mií ndó ni keei dión, chi ki'o dión kóni mií Cristo kee yó, ¹¹ dá kían ná dá'a ni kandeé ñaq u'u kexíxian xí'ín yó, chi sa ná'a vá yó tátó'on ki'o mañáan.

Yó'o ni nákani ini Pablo sa'a Tito nani sa io ná ñoo Troas

¹² Tá ni saai ñoo Troas dána'i to'on va'a sa'a Cristo, ndato ni sonó sato'o yo Ndios ñaq kían dána'i to'on na ñoo ñoo. ¹³ Tido kó ní sá io va'a inii, chi kó ní náni'i tá'in xí'ín náni yo Tito ñoo ñoo. Sa'á ñoo ni ka'in ndisá'án xí'ín ñayuu ndéi ñoo, dá ni keei kua'in chí kuendá Macedonia.

Dáxinkoo va'a Ndios ndidaá ñaq a ndó'o yó sa'a ñaq ndíko yo Cristo

¹⁴ Tido náki'oi ndivé'e noo Ndios, dá chi mií ná dáxinkoo va'a ndidaá ñaq a ndó'o yó sa'a ñaq ndíko yo Cristo Jesús. Ta noo ndú'u ni xi'o na choon dána'a ndu sa'a to'on na, dá kían tátó'on ki'o náka'ani díko támi sá'an, ki'o di'on náka'ani to'on na noo ndidaá ñayuu. ¹⁵ Ta noo mií Ndios kúú ndu'u tátó'on iin dusa támi sá'an, ñaq chíñó'o Cristo noo Ndios. Chi to'on dána'a ndu náka'ani kua'an noo ná kua'an káki, xí'ín noo ná kua'an naá. ¹⁶ Ta to'on dána'a ndu kían tátó'on díko ndii noo ná kua'an naá, ñaq xí'o ñaq naá ná. Ta noo ná kua'an káki, to'on yó'o kían tátó'on iin díko támi sá'an, ñaq xí'o ñaq kataki ná. Tido, éndá yoo kandeé kee choon yó'o, tá dáá? ¹⁷ Ta kó kée ta'on ndu'u tátó'on kée kuá'nd a'o taa, tá'an rá xíonoo náka'án nda'i to'on Ndios xí'ín ñaq mañá. Di'a ndisá'ano kékchóon ndu noo Ndios, chi mií ná ni xi'o choon yó'o noo ndu, ta noo mií Ndios ká'an ndu sa'a Cristo.

Dána'a Pablo noó ñayuu ña ni kandoo Ndios kee na ña saá xí'ín ná

3 ¹ ¿Á ká'án ndó ña nandió kuéi tuku ndu'u ndukú ndú ña nakoni
ndó ndu'u sa'á ña ká'án ndu dión? O, ¿á ká'án ndó ña xínñó'ó ndú
iin tuni chindeé ndú mií ndú noo ndo'ó, o iin tuni noo ká'án va'a mií ndó
sa'á ndu tát'on ki'o xínñó'ó ñaá dao ká'án? Koó, ² dá chi tuni ká'án va'a
sa'á ndú kúú iin rá iin mií ndo'ó, ta káaán ini níó ndú. Ta ndidaá tá'án
ñayuu xí'o kuendá sa'á choon va'a ni kee ndu tein ndó xaán, ³ chi miíán
ndaa kuiti ndo'ó kúú tuni ká'án va'a sa'á ndu'u, ña kíán ni taa mií
Cristo, ña kíán né'e ndu xionoo ndu. Ta ko ní taa naan noo iin tuni xí'ín
tinta. Di'a ni taa naan xí'ín ndéé Espíritu ii Ndios takí. Ta ko ní taa naan
noo yuú dá'ándá, di'a ni taa naan ini níó ndo.

⁴ Ta kández ká'ano ini ndu'u Ndios ña ki'o dión kíán sa'á ña ió Cristo
xí'ín ndú. ⁵ Ta ni lú'u ña ndichí ko kómí mií ndu'u ña kíán kédaá xí'ín
ndú ka'án ndú ña katí'a ndu kee ndu choon yó'o, dá chi mií vá Ndios
kúú na xí'o ña ndichí noó ndu, dá katí'a ndu kee nduan. ⁶ Ta mií Ndios
kúú na ni xi'o ña katí'a ndu dána'a ndu sa'á ña saá ni kandoo na kee na
xí'ín ñayuu ña. Ta díin va kíán o duú ley, ña ni taa na xí'ín letra, chi
noo Espíritu ii mí ná ni kii ña saá ñoó. Ta ley ñoó xí'o ña kánian kuu
ñayuu, tído Espíritu ii, noón kúú ña xí'o ña kataki chíchí yó.

⁷ Ta ley ñoó, tá'án ña xí'o ña kánian kuu yo, ni taa Ndios ña noó yuú.
Ta ni naye'e ndaa tá ni xi'o naan noo Moisés. Ta ko ní kúú ta'on kande'é
ña ñoo Israel noo Moisés sa'á ña ndato téí yé'án, tído sa kua'án ndaño'ó
vá ña yé'e noo ná. ⁸ Tído ndato ká'án na kíán kandoo na kee na
xí'ín Espíritu ii ná. ⁹ Dá chi tá dión ndato ni naye'e ndaa tá ni xi'o na ley
yatá, ña ká'án ña kúú yó ñayuu kómí kuachi noo Ndios, ví'í ká'án na
saá xí'o Ndios noo yo, chi xí'oan ña kandoo vii yo noo ná. ¹⁰ Chi
va'ará ndi ki'o ví ndato naye'e ndaa tá ni xi'o na ley yatá, tído ko ta'ón
ña a kíán noó ña ndato téí naye'e ndaa xí'o Ndios noo yo viti. ¹¹ Dá chi
ley yatá, ña naá, ndato ni sa ye'e ndaaan, tído ví'í ká'án na ndato naye'e
ndaa ña saá xí'o Ndios noo yo viti, chi ndidaá tá'án tiempo kooan.

¹² Ta sa'á ña ió tández iní ndu ña ki'o dión kíán, sa'á ñoó ko yu'ú ta'on
ndu ka'án ndu sa'án, ¹³ ta ko kée ta'on ndu tát'on ki'o ni kee Moisés,
chi ni dadá'i na noo ná xí'ín iin dá'ón, dá ná o koní ña ñoo Israel ña sa
kua'án nda'o ña ndato tóon noo ná. ¹⁴ Tído ni ndadi va ñaxintóni ñayuu
ñoó. Ta nda ña ndéi viti ndó'o ta'ani dión, chi tá ká'i na ley yatá, ió
tát'on iin dá'ón sadí ñaxintóni ná. Tído tá ná kandez iní ña Cristo, nda
daá ví kexoo dá'ón, ña sadí ñaxintóni ná. ¹⁵ Ta nda kuú viti ndó'o na
dión, chi tá ká'i na ley Moisés ñoó, sadí ii vá dá'ón ñoó ñaxintóni ná.

¹⁶ Tído tá ná kandez iní ña sato'o yo Jesús, dá kíán kexoo dá'ón, ña sadí
ñaxintóni ná. ¹⁷ Dá chi sato'o yo kúú Espíritu ii Ndios, ta noo nákaa
Espíritu ii Ndios, ñoó kúú noó ni nono, koó ña a ká'án ketéin. ¹⁸ Sa'á ñoó
koó ká'án sadí noo yo, ta mií yó ná'a tát'on ki'o ndato yé'e sato'o

yo Ndios, tát^o'on kée iin espejo ná'q ndatoán tát^o'on káa yó. Chⁱ iin rá iin kuu kuu náye'e cháá ka yo kua'an yo kooó tát^o'on ki'o ndato yé'e mií ná, ta ña yó'o kían kée na kúú Espíritu ij Ndios, na kúú sato'o yo.

4 ¹ Ta sa'a ña ni xi'o Ndios choon yó'o noo ndú sa'a ña kú'u ini na sa'a ndú, sa'a ñoko kútúú ini ndu. ² Di'a kúnó'ó ndú ndidaá ña ka'an noo kéde'e dao ka ñayuu. Ta ko xíonoo ndu dánda'í ndu ñayuu, ta ko nádaká ta'on ndu to'on tó'ín to'on Ndios noo dána'a ndu. Di'a dána'a ndaaq ndu, ta ñoko kían kédáá xí'ín ñayuu, dá ná o sa nákaní kuáchⁱ ini na kande'e ná nduu. Ta mií Ndios ná'á ña dión kían. ³ Ta to'on va'a dána'a ndu, ko kándaq ini dao ñayuu, chⁱ ió iin ña'a sadí ñaxintóni ná. Ta ñayuu kua'an naá, noón kúú na ndadí ñaxintóni. ⁴ Ta ña u'u dándáki ñayuu yó'o viti, ta ñoko kían ni sadí ñaxintóni ñayuu ko xiín kandísa, dá kían ná dá'a ni natoqn ñaxintóni ná kee to'on va'a ña ká'an sa'a ndi ki'o ká'ano choon kómí Cristo Jesús, na káa tát^o'on ki'o káa Ndios. ⁵ Ta ko xíonoo ta'on ndu'u dána'a ndu sa'a mií ndú, di'a dána'a ndu ña iin tó'ín Jesucristo kúú sato'o noo ndidaá ña'a, ta ndu'u kúú na xínuáchí noo ndidaá ndó sa'a ña kóni ndu Jesús. ⁶ Dá chⁱ mií Ndios, na ni sa'anda choon, dá ni náye'e ndaa noo iin naá, noón ta'ani kúú na ni datóqn ñaxintóni ndu, dión dá kuu dátond nu ñaxintóni dao ka ñayuu, dá kana'a ná ndi ki'o ká'ano tatá Ndios, ta ná'á Ndios ña ndato yó'o xí'ín Jesucristo.

Ki'o di'a kée ndu sa'a ña kándeé iní ndu Jesús

⁷ Ta ndu'u kúú tát^o'on iin kidi ñó'o noo ñó'o iin ña kuíká, ña kúú to'on ndato dána'a ndu, dá ná kandaq ini ñayuu ña ndéé ká'ano yó'o ni kii noo Ndios, ta o duu ndéé kómí mií ndú kían. ⁸ Ta va'ará só'óni tandó'ó ndu'u, tído ko ní tadi ta'on ndu. Ta va'ará nákaní ndo'o ini ndu, tído ko ndí'i ta'on tandee iní ndu. ⁹ Kéndava'a ñayuu xí'ín ndu, tído ko dáyaq ndá'a ta'on ñaá Ndios. Kóon na ndu'u noñó'o, tído ko kándeé ta'on na dánaá na ndu'u. ¹⁰ Ndeí kúú mií vá noo xíonoo ndu, daá kuití vá ió ña ka'ání ná yikí koño ndu tát^o'on ni kee na xí'ín Jesús, dá ná kandaq ini ñayuu ña ió takí Jesús sa'a ña náki'o ndu yikí koño ndu ndo'an dión. ¹¹ Ta sa'a ña daá kuití ió ña kuu ndu, sa'a ñono nónó noo ndoni'i ndo ña kataki chíchí ndó.

¹² Ta kándeé iní ndu Ndios tát^o'on ki'o ni kándeé ini ñaá na ni taa di'a noo tuti ij Ndios: "Sa'a ña kándísa ndaaq Ndios, sa'a ñoko ni ka'in sa'a ná." Ki'o dión ta'ani ndó'o ndu'u, chⁱ sa'a ña kándísa ndu na, sa'a ñoko ká'an ndu xí'ín ndó sa'a ná, ¹⁴ dá chⁱ ná'á ndú ña ni nátaiki sato'o yo Jesús ni kee Ndios, ta kándísa ta'ani ndu ña dánátaki na ndu'u tát^o'on ni kee na xí'ín Jesús, dá nakuita dáo yó noo ná. ¹⁵ Chⁱ xí'o ndu mií ndú ña ndó'o ndu ndidaá tandó'ó yó'o sa'a ña kú'u ndo'o ini ndu sa'a ndo,

dión, dá ná ndukua'á cháá ká ñayuu natiiñ ñá maní xí'o Ndios, dá kían kua'á cháá ká ñayuu naki'o ndivé'e noo Ndios, dá ná natiiñ na cháá ká ñañó'ó.

¹⁶ Sa'á ñoó kó kútúú ta'on ini ndú, va'ará sa kúyatá yikí koño ndú kua'an, tído iin rá iin kuú kuú di'a ndúsáá níó ndú kua'an. ¹⁷ Dá chi tændó'ó ló'o, ñá ndó'o téo níó ndú ñayuu yó'o, ñoó kían xí'o ñá ni'i ndú iin ñá ndato ká'ano noo Ndios, ñá ni iin kuú o ndí'i. ¹⁸ Ta kó ndí'i ta'on ini ndú sa'á ñá ndé'á xí'ín noo yo. Di'a ndí'i ini ndú sa'á ñá kó túu, ñá kó xiní yo xí'ín noo yo. Dá chi ñá ndé'é yó xí'ín noo yo, ñoó kían ndi'i va. Tído ñá kó xiní yo xí'ín noo yo, ñoó kían ni iin kuú ta'ón o ndí'i.

5 ¹ Dá chi ná'á ndu'u ñá yikí koño ndíxi ndu kúú tátó'on iin ve'e ndéi téo ndu ñayuu yó'o. Ta tá ná kasandaá kuú natañian, dá ko'on Ndios ki'o na iin ve'e kandei ndu, ñá kían kó ní kává'a xí'ín ndá'a taa, ñá ni iin kuú o ndí'i, ñá kúú kuendá induú. ² Sa'á ñoó nda'i tana ndu, chi kóni kíi ndú nandixi ndu yikí koño saá, ñá kúú kuendá induú. ³ Ki'o dión, dá nandixi ndu iin yikí koño saá, dá o koo vichí ndú. ⁴ Ta nani ndíxi ndu yikí koño yó'o, nda'i tana ndu, dá chi kó kóni ta'on ndu kandoo vichí ndú. Di'a kóni ndú ñá nandixi ndu iin yikí koño saá, dá kían naá yikí koño xí'i yó'o, dá ni'i ndú iin yikí koño ñá kataki chíchí. ⁵ Ta mií Ndios kúú ná ni saki ñá dión kee na xí'ín ndú, ta ni xi'o na Espíritu ná noo ndú, dá ná kandaq ini ndú ñá miílan ndaq dión kee na xí'ín ndú.

⁶ Sa'á ñoó daá ió tændee iní ndú noo ñá yó'o, ta ná'á ndú ñá xían nani ndíxi ij ndú yikí koño yó'o, xíká vá ndita ndu noo ió sato'o yo Jesús.

⁷ Xíonoo ndu xí'ín ñá kándezee iní ndú ñá ki'o dión kían, ta kó ndí'i ini ndú sa'á ñá xiní ndú xí'ín noo ndú. ⁸ Tído kándezee ká'ano ini ndú ñá dión koo, sa'á ñoó kóni cháá ká ndú dánkoo ndu yikí koño yó'o, dá kuu nakuita ndu noo sato'o yo Jesús. ⁹ Sa'á ñoó ndí'i ini ndú, á mií ndú ndéi xíká ndú noo ná o á mií ndú sa ndita ndu noo ná, ñá kóni ndú kían nata'an ini ñá xiní ñá kee ndu. ¹⁰ Dá chi miílan ndúsá nakuita ndidaá tá'an yó noo Cristo Jesús, noo koo na keyíko ñá, dá natiiñ iin rá iin yó ya'i sa'á ñá ni kee yó nani ni sa ndixi yó yikí koño yó'o, á mií yó ni kee yó ñá va'a, o á mií yó ni kee yó ñá kini.

Ni xi'o Ndios choon noo ndú ñá dánáki'in tá'an va'a ndu ñayuu xí'ín Ndios

¹¹ Ta sa'á ñá ná'á ndú ñá kánian yu'ú ni'ini yó ñá kúú sato'o yo, sa'á ñoó ndí'i ini ndú dákino ini ndú ñayuu, dá kandisa na ñá ndaq dána'a ndú. Ta mií Ndios kúú ñá ná'á va'a tátó'on ki'o kúú ndú, ta kándezee iní ndú ñá ki'o dión ta'ani kátóni ini ndo. ¹² Tído ná dá'a ni ka'án ndó ñá nandió kuéi ndu chinaní va'a ndu mií ndú noo ndo, di'a kóni ndú ñá ni'i ndo ñá ka'an va'a ndó sa'a ndú'u, dá kían nónó noo ndo ka'an ndo xí'ín ñayuu kátoó chíndaya'ii mií sa'á ñá luu ká'an ñá, tído yakó nda'o níó

ná. ¹³ Chi tá ká'án dao ndó ñaq lóko kúú ndú, dá kían lóko va kúú ndú sa'á Ndios, tá dáá. Tído tá ká'án ndó ñaq kéndísá'ano ndu, dá kían ñaq va'a mií vá ndó kíán. ¹⁴ Ta kú'u nda'o ini Cristo sa'a ndú, ta ñoo kían kedaá, sa'á ñoo ndí'i ini ndu kéchónon ndu noo ná, chi ná'á ndú ñaq sa'á ñaq ni xi'i mií ná sa'a ndidaá ñayuu, sa'á ñoo ni xi'i ndidaá ñayuu. ¹⁵ Ni xi'i Jesús sa'a ndidaá ñayuu, dá kían ná d'a ká ni kandei yó keeá ñaq kóni mií yó. Di'a kánian kandei yó kee yó ñaq kóni na ni xi'i sa'a yo, ta ni nañtaki na.

¹⁶ Sa'á ñoo kó nákaní ká ini ndu sa'á ñayuu tát'on kí'o nákaní ini ñayuu kó ná'á Ndios. Ta va'ará ni sa ka'án ndú ñaq iin taa oon ni sa kuu Cristo, tído viti kó nákaní ká ini ndu dión sa'a ná. ¹⁷ Dá chi ndi ndáa miío ñayuu ñó'o tixi ndá'a Cristo, ni nduu na iin ñayuu saá. Ta ndidaá ñaq ni sa kuu na tá satá ni kandoo vaan, ta ndidaá ñá ni nduu saá. ¹⁸ Ta ndidaá ñaq yó'o kée mií Ndios, na ni naki'in tá'an va'a xí'ín yó sa'á ñaq ni kee Cristo. Ta ni xi'o na choon noo ndu'u ñaq kían dána'a ndu noo ñayuu ndi kee na, dá naki'in tá'an va'a Ndios xí'ín ná. ¹⁹ Chi sa'á ñaq ni kee Cristo, sa'á ñoo kuu naki'in tá'an va'a Ndios xí'ín ñayuu, chi kó taó kuendá ta'on ká na sa'á kuachi kée ñayuu. Ta ni sa'anda na choon noo ndu ñaq dána'a ndu noo ñayuu ndi kee na, dá naki'in tá'an va'a Ndios xí'ín ná. ²⁰ Ta ndu'u kúú na ni chikata Cristo kane'e ndu to'on na noo ñayuu, sa'á ñoo kéchónon Ndios ndu'u, dá ká'án ndu xí'ín ñayuu. Sa'á ñoo seí nda'i ndu noo ndo'ó xí'ín kuu Cristo ñaq koo ini ndo naki'in tá'an va'a ndó xí'ín Ndios. ²¹ Ta Cristo kúú na kó ní ya'a ta'on kee kuachi, tído ni nakuido na kuachi yó, dión, dá ni kandoo yó kúú yó ñayuu kó kuachi noo Ndios sa'á ñaq ni kee na dión.

6 ¹ Ta viti ndu'u kúú na kéchónon xí'ín Cristo, sa'á ñoo ká'án ni'ini ndu noo ndo ñaq ná d'a ni koo ini ndo natiin oon ndó ñaq mani ni kee Ndios xí'ín ndó. ² Dá chi di'a kaá tuti ii Ndios:

Mií kuu ni kaxii, kuu dáá ni seídó'i ndo'ó.

Chi tá ni kasandaá kuu ni dákakii ndo'ó,
kuu dáá ni chindeéí ndo'ó.

Ta kuu víti kúú kuu ni kaxi Ndios, chi mií kuu víti kóni na dákaki na ndo'ó.

³ Ta ni iin tó'ón ñaq a nóo kó yá'a ndu kee ndu noo ni iin tó'ón ñayuu, dá kían ná o ni'i ná ndi koo ka'án ndava'a na sa'a choon ni xi'o Ndios noo ndú. ⁴ Di'a ná'a ndu mií ndú noo ndidaá ñaq kée ndu ñaq kúú ndú na kéchónon nda'a noo Ndios, dá chi xi'o ndeé nda'o ini ndu, va'ará ndo'o ndu tändó'ó sa'a choon kée ndu, o va'ará kámaní ñaq a noo ndú, ta dión ta'ani kée ndu tá ndo'o níoo ndú. ⁵ Ta xi'o ndeé ta'ani ini ndu va'ará káni na ndu'u, o va'ará sadí na ndu'u ve'e kaa, o va'ará kua'a ñayuu ndákuei naá xí'ín ndú, o va'ará choon ndeé nda'o kée ndu, o va'ará kó kídi ndu dao sákuaá, o va'ará kó ní'i ndú ñaq a kasá'an ndu dao ta'ándá. ⁶ Ta noo choon kée ndu, vii kée ndu, ta kéchónon ndu ñaq ndichí xí'o Ndios, ta ió

kueé ini ndu, ta va'a ini ndu, ta xí'ín ndéé Espíritu ij Ndios kéchóon ndu, ta kú'u ndisa ini ndu sa'a ndidaá ñayuu,⁷ ta dána'a ndu to'on ndaa, ta xí'ín ndéé mií Ndios kée ndu ndidaá ña'a, ta né'e ndu ña kúú ña ndaa xí'ín ndá'a kuá'a ndu, xí'ín ndá'a íti ndu, dá chindeé ndú mií ndú.⁸ Ió dao ñayuu xí'o ñañó'ó noo ndú, ta ió dao ka na koó ñañó'ó ná noo ndú. Ta dao na chínaní kini na ndu'u, ta dao ka na chínaní va'a ñaá ná. Ta va'ará chínaní tó'ón ná ndu'u, tído na ndaa va kúú ndú.⁹ Ta ió dao ñayuu kée na ña ko nákoní na ndu'u, tído ná'á vá ná ndu'u. Sa ndii va kúú ndú xiní ndu, tído takí ij vá ndú. Ta va'ará kéndava'a kini na xí'ín ndu'u, tído ko xí'i ta'on ndu.¹⁰ Ta va'ará ndukú ñayuu ña kandei nda'í ndu, tído daá kádij iní ndu. Ta va'ará kúnda'í ndu, tído di'a ndekuíká ndú ñayuu xí'ín to'on Ndios. Ta va'ará ni ña'a ta'on koó noo ndú, tído di'a kómí ndú ndidaá ña va'a cháá ka.

¹¹ Ni nono yú'u ndú ni ka'an ndaa ndu xí'ín ndó, ná noo Corinto xaan, ta ndino'o ini ndú xí'ín ní o ni ka'an ndu xí'ín ndó. ¹² Ko ní sadí ndu ní o ndú noo ndo'ó, mií di'a ndó kúú na ní sadí ní o ndo noo ndu'u. ¹³ Ta kóni ndu ña kee ndó xí'ín ndú táto'on ki'o ni kee ndu xí'ín ndó, sa'a ñoó seí nda'í ndu noo ndo táto'on kee iin tatá xí'ín de'e ra ña konó ta'ani ndó ní o ndo noo ndú'u.

Yóó kúú ve'e ño'o Ndios takí

¹⁴ O sa koo ini ndo naki'in tá'an nóó ndó xí'ín ñayuu ko kándisa Jesús. Dá chi, ¿á naki'in tá'an nóó ña ndaa xí'ín ña ko ndáa, ká'án ndó? Ta, ¿á naki'in tá'an nóó noo tóon xí'ín noo íin naá?¹⁵ Ta, ¿á kuu naki'in tá'an nóó Cristo xí'ín ña u'u? Ta, ¿á kuu naki'in tá'an nóó iin na kándisa Jesús xí'ín iin na ko kándisa?¹⁶ Ta, ¿á kuu naki'in tá'an nóó ve'e ño'o Ndios takí xí'ín ña kúú yoko, ká'án ndó? Ta yóó kúú ve'e ño'o noo ió Ndios takí, chi di'a kaá mií ná noo tuti ij ná:

Kooi xí'ín ná, ta kanooi tein na.

Ta yu'u kakuu Ndios noo ná,
ta mií ná kakuu na ñooi.

¹⁷ Ta sa'a ña dión kíán, sa'a ñoó kaá ta'ani na di'a:

Kankuei ndó tein ñayuu ko kándisa xaan,
ta kuxoo ndó kua'án ndo, kaá Ndios, na kúú sato'o yo.
Ta ni o sa káko'on ndá'a ndo ña kini kée na,
dá kíán natiin va'i ndo'ó.

¹⁸ Ta yu'u ná kakuu tatá noo ndo,
ta ndo'ó ná kakuu de'e yií yu'u xí'ín de'e di'íi,
kaá Ndios, na kúú sato'o yo, na kómí ndidaá tá'an choon.

7 ¹ Na mani mií, ki'o dión ví ndato ni xi'o Ndios to'on na noo yo,
sa'a ñoó ná taó yo mií yó noo ndidaá tá'an ña dáyako níi yó xí'ín
ñaxintóni yo noo Ndios. Ta dión, dá ná kasandaá yo koo vii yo noo mií
ná sa'a ña yu'u ni'ini yó ná.

Kádiij ini Pablo n̄a n̄i n̄andikó iní n̄a ñoo Corinto sa'á kuachi n̄i kee na

² Natiin va'a ndó ndu'u xí'ín ndino'o ini ndo, dá chi ni iin tó'ón ndó ko ní dár'u'u ndu, ta ni iin tó'ón ndó ko ní dákí'in ndu iin íchi kini, ta ni iin tó'ón ndó ko ní dánda'í ndu. ³ Ta ko ká'in dión, dá ka'an kuachii sa'a ndo, chi sa n̄i ka'in xí'ín ndó n̄a nda m̄á ini níó ndú n̄o'o ndo'ó. Sa'a ñoó iin kakuu yó tá n̄i xi'i yo, ta iin kakuu yó tá takí yo. ⁴ Ta ió nda'o t̄andeé iníj ká'in xí'ín ndó n̄a nákani inij, ta va'a nda'o ká'in sa'a ndo noo dao k̄a ñayuu. Ta n̄i nákutíi xí'ín t̄andeé iní, ta n̄i nákutí nda q̄ níó ndú xí'an kádiij ini ndu tein ndidaá t̄andó'ó ndo'ó ndu.

⁵ Chi tá n̄i kásáa ndu Macedonia yó'o, ni lú'u ko ní náni'i ndéé ndú, dá chi ndeí kúú míí vá noó n̄i xionoo ndu n̄i ndo'o nda'o ndu, chi ni dandó'o ñayuu níó ndú, ta n̄i sa yu'u ni'ini níó ndú. ⁶ Tido mií Ndios, na xí'o t̄andeé iní noó n̄a ndo'o níó, noón kúú n̄a n̄i xi'o t̄andeé iní noó ndu'u sa'a n̄a n̄i ndisáa Tito. ⁷ Ta o duú sa'a n̄a n̄i ndusáa oon ni xi, dá chi ni nátiin ta'ani ndu t̄andeé iní sa'a n̄a n̄i xi'o ndó t̄andeé iní noo xí, chi ni nákani xi n̄a ndáti kíj ndo koni tuku ndó yu'u, ta n̄i nákani ta'ani xi n̄a kúnda'í nda'o ini ndo sa'a kuachi n̄i kee ndó, ta ndí'i ini ndo sa'a yu'u. Sa'a ñoó n̄i kadij cháá k̄a inij. ⁸ Dá chi va'ará n̄i dákúnda'í inij ndo'ó xí'ín tuti n̄i taai kosaq̄ noo ndo, tido ko kútúú ta'on inij viti noó n̄a ni taai n̄i saa noo ndo. Chi va'ará n̄i kutúú inij tá n̄i taai n̄a, tido viti kándaq̄ inij n̄a tóó vá n̄i kúnda'í ini ndo n̄i keean. ⁹ Ta viti kádiij inij, tido ko kádiij ta'on inij sa'a n̄a n̄i dákúnda'í inij ndó. Di'a kádiij inij, dá chi sa'a n̄a n̄i kúnda'í iní ndo, ñoó n̄i kedaá xí'ín ndó, dá n̄i n̄andikó iní ndo sa'a kuachi n̄i kee ndó. Chi mií vá Ndios kúú n̄a n̄i xi'o n̄a n̄i kúnda'í iní ndo sa'a kuachi n̄i kee ndó. Sa'a ñoó ni lú'u ko ní tuú ndó n̄i kee ndu.

¹⁰ Dá chi tá xí'o Ndios n̄a kúnda'í iní yo sa'a kuachi kée yó, ñoó kían kedaá xí'ín yó, dá nandikó iní yo sa'a n̄a n̄i kee yó, dá n̄i'i yo n̄a kaki yó. Sa'a ñoó ko kánian ta'u'u ini yo tá ndo'o yó dión. Tido n̄a kúnda'í iní xí'o ñayuu yó'o, ñoó kían xí'o n̄a naá yó. ¹¹ Tido kande'é ndó, chi sa'a n̄a n̄i xi'o Ndios n̄a n̄i kúnda'í iní ndo, ñoó n̄i kedaá xí'ín ndó, sa'a ñoó ndi ki'o ví n̄i ndi'i ini ndo kee ndó n̄a kóni mií ná, ta n̄i ndi'i ini ndo ndeyíko ndo choon, ta n̄i ta'u'u ini ndo n̄i xini ndo kuachi ñoó, ta n̄i yu'u ndo n̄i xini ndoán, ta ndi ki'o ví n̄i katoó ndo koni ndo yu'u, ta n̄i ndi'i cháá k̄a ini ndo n̄i kee ndó choon n̄i sa'andai noo ndo, ta n̄i dandó'o ndó níó t̄aa n̄i kee kuachi ñoó. Ta noo ndidaá n̄a yó'o n̄i na'a ndo n̄a n̄i kendaq̄ ndo choon. ¹² Tá n̄i taai tuti ñoó kosaq̄an noo ndo, ko ní táai n̄a, dá keyíko ndo sa'a r̄a n̄i ya'a n̄i kee kuachi, ta ni ko ní táai n̄a kosaq̄an chindeeán n̄a n̄i ta'u'u. Di'a n̄i taai n̄a kosaq̄an noo ndo, dá na'a ndo mií ndó noo Ndios n̄a ndí'i ini ndó kee ndó choon sa'andá ndu.

¹³ Ta sa'a n̄a n̄i kee ndó dión, sa'a ñoó n̄i nduká'ano cháá k̄a t̄andeé iní ndu. Tido n̄i kadij cháá k̄a ini ndu sa'a n̄a n̄i kadij nda'o ini Tito, chi ni nátiin xi t̄andeé iní ká'ano n̄i kee ndidaá ndo'ó. ¹⁴ Chi n̄i ka'in xí'ín xí n̄a

va'a kee ndó xí'ín xí, ta ko ní xíka'an ta'on nooí sa'á ña ní ka'in dión xí'ín xí. Chi táto'on ki'o ká'an ndu ndino'o ña ndaaxí'ín ndó, ki'o dión ta'ani ní xíinkqoo ndaandidaá ña ní ka'an va'a ndu sa'a ndo nooxí. ¹⁵ Ta ní nduká'ano cháá ka ña kú'u ini xí sa'a ndo, chi ndísaa ini xí táto'on ki'o ní seído'o ndidaá ndó choon ní ta'anda noondo, chi ní natiin va'a ndó xí xí'ín ña yu'ú ndo, ta xí'ín ña ndéi níno ndó. ¹⁶ Ta kádii nda'o inii, chi noondidaá ña'a kándeé inij ndo'ó.

Yó'o ká'an Pablo sa'á di'ón dátaká na kua'an noon doo nío

8 ¹ Ta viti, ñani, kóni ndu nakani ndu xí'ín ndó sa'á ña mani kée Ndios xí'ín ndidaá na kúú kuendá Jesús ndéi chi Macedonia. ² Chi va'ará ní xirndodó ñaá tando'ó, tído kádii nda'o ini na, ta va'ará kúnda'í nda'o na, tído kua'á nda'o di'ón ní doko ná. ³ Ta yu'u xí'o ndaankuendá sa'a ná, ña ndino'o ini ná ní xí'o na di'ón táto'on ki'o sáa ndée ná, ta ní ya'a cháá ka ví ní xí'o na nooña sáa ndée ná. ⁴ Ta ní seí nda'i nda'o na noondu ña ná kandía ndu tiin ndu di'ón ni dataká na, dá kuu chindeé ná ñayuu kúnda'í, na kúú ñayuu Ndios. ⁵ Va'a cháá ka ví ní kee na nooña ndáti ndu kee na, dá chi dinñó'o ní naki'o na mií ná noonda'sato'o yoJesús. Ní ndi'i, dá ní naki'o na mií ná kueídó'o na ndu'u táto'on ki'o kóni mií Ndios. ⁶ Sa'á ñoó ní ka'an ni'ini ndu nooTito ña táto'on ki'o ní chindeé xí ndo'ó tá ní kasa'á ndó kétútí ndó di'ón chindeé ndó na kúnda'í ñoó, ki'o dión ta'ani ná dákinkoo xi choon nooña mani kee ndó yó'o. ⁷ Va'a kée ndó noondidaá ña'a, chi kándeé ká'ano iní ndo Jesús, ta tí'a ndó ka'an va'a ndo, ta ndichí ndo nooña'a Ndios, ta ndino'o ini ndo kée ndó ndi ndáa mií vá choon, ta kú'u nda'o ini ndo sa'a ndu. Sa'á ñoó koo ini ndo kee va'a ta'ani ndó nooña mani yó'o.

⁸ Ta ña ká'in xí'ín ndó, ko kíán iin choon sa'ándái noondo. Di'a kónii ña kandeé' va'a ndó táto'on ki'o ndí'i ini dao ka ñani yo chindeé ná na kámani ña'a noondo, dá ná kandeé'á á miían ndaaio ña kú'u ini ndo sa'á ñayuu ndó'o dión. ⁹ Ta sa na'á vá mií ndó sa'á ña mani ní kee Jesucristo, na kúú sato'o yo, sa'a yo, dá chi sa'á ña kú'u nda'o ini na sa'a, sa'á ñoó ní ndee na mií ná iin taqa kúnda'í, va'ará kuíká nda'o na. Ta sa'á ña ní ndenda'í na mií ná, sa'á ñoó ni'i yo ña koo kuíká yo nooNdios. ¹⁰ Ta viti kóni yu'u ka'an ni'ini noondo sa'á ña yó'o. Chi kánian dákinkoo ndó choon yó'o viti, chi ndo kuia ao ní kasa'á ndó kétútí ndó di'ón ñoó, ta oduú ña yó'o oon ní ní kee ndó, chi mií ndó ní ndaki ini ña dión koo.

¹¹ Sa'á ñoó dákinkoo kíi ndo choon yó'o, chi táto'on ki'o luu ní chikaa ini ndo kee ndóan mií sa'a, ki'o dión ndí'i ini ndo dákinkoo ndóan viti. Ta ki'o ndóan táto'on ki'o ió ña noondo. ¹² Chi tá ná ki'o ndóan xí'ín ndino'o ini ndo, dá kían nata'an ini Ndios koni naán, chi ko xíka ta'on na ña ki'o yo ña koó nooyo.

¹³ Ta ko ká'an ta'on yu'u ña yó'o xí'ín ndó sa'á ña kónii ña kandeí va'a dao ka ñayuu, dá kandoo ndá'a ndo. ¹⁴ Di'a kóni yu'u ña chindeé tá'an

yó tá kamaní ña'a noo yo, chi tiempo viti kánian koto ni'ini ndó na kúnda'í ñoo xí'ín ña kándoo noo ndo, dá chindeé ndó na xí'ín ña kámaní noo ná. Dión, dá ná nandió kuéi na chindeé ná ndo'ó xí'ín ña xínñó'ó ndó ió noo ná, dión, dá chindeé tá'an yó tá kámaní ña'a noo yo.¹⁵ Dá chi di'a kaá tuti ij Ndios: “Ñayuu ni nditútí kuá'a ña'a, ta ko ní kándoo ta'an vaan. Ta na ni nditútí lú'an, ko ní kámaní ta'an vaan.”

¹⁶ Tido ndivé'e Ndios, chi mií ná ni kedaá xí'ín Tito, sa'á ñoo ndí'i ini xi sa'a ndo tátó'on ki'o ndo'o mií. ¹⁷ Chi xí'ín ndino'o ini xí ni natiiin xi choon ni xi'o ndu noo xí. Ta sa'á ña ndí'i ini xi sa'a ndo, sa'á ñoo kosaa xi noo ndéi ndó, chi ki'o dión ni chikaa ini mií xí. ¹⁸ Ta ni tanda'á ta'ani ndu iin ká ñani yo kosaa ra xí'ín xí, ta ndeí kúú míí vá noo ndítútí na kúú kuendá Jesús ká'an va'a na sa'a rá, chi kéchóon va'a ra noo to'on va'a ká'an sa'a Jesús. ¹⁹ Ta o duú dión oon ni kíán, taa yó'o kúú ra ni kaxi dao ká na kúú kuendá Jesús ña kíán kane'e tá'an ra kanoo ra xí'ín ndu'u natiiin ndu di'ón, ña ni ketútí dao ká ñani yo. Ta kee ndu choon yó'o, dá ná natiiin sato'o yo ñañó'ó, dá kandaq ini ndo ña kóni ndu chindeé ñaá ndú noo choon yó'o. ²⁰ Ta ki'o dión ni chikaa ini ndu, dá kíán ni iin tó'ón ñayuu ná dá'a ni nakani kuáchí ini kande'é ná ndu sa'a di'ón kua'a ni nditútí ná kane'e ndu ko'on ndu. ²¹ Chi ndí'i ini ndu kéndísá'ano ndu choon. Ta o duú noo sato'o yo Jesús oon ni ndí'i ini ndu kee ndu dión, nda noo ñayuu ta'ani ndí'i ini ndu kéndísá'ano ndu.

²² Ta tanda'á ta'ani ndu iin ká ñani yo kosaa ra xí'ín taa yó'o. Ta kua'a nda'o ta'ándá ni na'a ra mií rá noo ndú ña ndí'i nda'o ini ra kendaq ra choon. Ta viti ndí'i cháá ká ini ra chindeé rá ndo'ó, chi ió nda'o tandeé iní ra xí'ín ndó. ²³ Ta kana'á ndó ña Tito kúú ra né'e tá'an xí'ín yu'u, ta kéchóon dáó xí xí'ín noo ndo'ó. Ta uu ká ñani yo kosaa xí'ín xí kúú ra ni tanda'á dao ká na kúú kuendá Jesús kosaa ra, ta xí'ín taa yó'o natiiin Cristo ñañó'ó. ²⁴ Ta na'a ndo mií ndó noo taa yó'o ña kúú ndó na kú'u ini sa'a na kúnda'í ñoo, dá ná kandaq ini dao ká na kúú kuendá Jesús sa'á ña va'a ni kee ndó, dá ná dá'a ni dátuú ndó ndu'u noo ká'an va'a ndu sa'a ndo noo rá.

9 ¹ Ko xínñó'ó ká ka'in xí'ín ndo'ó sa'á di'ón, ña kíán kétútí dao ká na kúú kuendá Jesús, dá chindeé ná ñayuu Ndios ndéi kuendá Judea, ² chi sa na'a vái ña ndino'o ini ndo kóni ndo chindeé ndó na. Ta ká'an va'i sa'a ndo'ó noo ñani yo ndéi Macedonia yó'o, chi ká'in xí'ín ná ña ndo'ó, na ndéi Acaya xaqn, nda kuiq ao ió nduu ndo chindeé ndó ñayuu kúnda'í. Ta sa'á ña ni ndí'i ini ndo kee ndó dión, sa'á ñoo ni chikaa ta'ani ini na kee na dión. ³ Tido ni tanda'í ñani yo yó'o kosaa ra noo ndéi ndó, dá kíán ná dá'a ni kandoo tó'ín noo ña ni ka'an va'i sa'a ndo sa'a choon yó'o, dá ná xinkoo ña ni ka'in xí'ín ná ña kandeí nduu ndo. ⁴ Dá chi oon ni ví saa dao na ndéi Macedonia xí'ín, ta koni na ña ko ndéi nduu ndo xí'ín di'ón ñoo, dá kíán kaka'an nda'o noo ndu'u sa'á ña ni kandeé iní ndu ndo'ó, ta ko ní sá ndei nduu ndo. Tido ví'i ka ví

kaka'an noo mií ndó.⁵ Sa'á ñoo ní chikaq inii ña va'a cháá ká ní seí nda'í noo taa yó'o ña kosaq rä noo ndéi ndó dinñó'ó, dá chindeé rá ndó'ó ketútí ndó di'ón, ña ní kaa ndó ki'o ndó. Ta dión, dá ná kandei nduu ndó ki'o ndóan xí'ín ndino'o ini ndó, dá ná dá'a ni kakian ña ní kendúsä ndü xí'ín ndó.

⁶ Ta ká'ín xí'ín ndó ña kande'é ndó tátó'on ndó'o na xiti, chi ná xiti cháá, cháá vá dákée na. Ta na xiti kua'a, kua'a dákée na. ⁷ Ta iin rá iin ndó ki'o tátó'on ki'o ní chikaq ini ní'o ndó. Ta o sa kí'o ndóan xí'an kúnda'í ini ndó, ni sa'á ña miían ndúsä ki'o ndóan. Chi náta'an ini Ndios xiní na na xí'o ña xí'an kádií iní na. ⁸ Ta na ká'ano nda'o kúú Ndios, sa'á ñoo kuu va ndekua'a ná ña'a va'a noo ndó, dá kían ni iin tó'ón ta'on ña'a ná o kómaní noo ndó, dá kían ná koo ni ña'a chindeé ndó dao ka na. ⁹ Dá chi di'a kaá tuti ij Ndios:

Ní dasá rá ña ió noo rá, ta ní xi'o raan noo na kúnda'í,
ta iin ní kandoo va ña ndaä ní kee ra noo Ndios.

¹⁰ Ta mií ná xí'o tata noo rä xiti, ta xí'o ta'ani na pan noo na kuíko, ta mií ná ndekua'a tata ió noo ndó. Ta ndekua'a ta'ani na ña va'a kee ndó xí'ín dao ká ñayuu. ¹¹ Dión, dá koni ndó koo kua'a ña'a noo ndó, dá kuu ki'o kua'a ndo ña'a noo ñayuu xínñó'án. Dá tá ná naki'o ndu di'ón ñoo noo ná, dá kían naki'o na ndivé'e noo Ndios sa'án. ¹² Chi tá ná naki'o ndu di'ón yó'o noo na kúnda'í ñoo, o duú ña'a xínñó'ó oon ni ñayuu Ndios ni'i ná xí'án, dá chi di'a kua'a nda'o noo ndivé'e naki'o na noo Ndios sa'án. ¹³ Ta sa'á ña natiin na di'ón ní kemáni ndó ná, sa'á ñoo keká'ano na Ndios, chi miían ndaä seídó'o ndó to'on va'a sa'a Cristo. Ta keká'ano ta'ani na Ndios sa'á ña ní xi'o ndó kua'a nda'o di'ón ní chindeé ndó mií ná xí'ín dao ká ñayuu. ¹⁴ Ta ki'o dión ta'ani kakä na ña maní noo Ndios sa'a ndó, chi kú'u nda'o ini na sa'a ndó, chi mií Ndios ní kedaá xí'ín ndó, dá ní kee ndó ña maní ká'ano yó'o xí'ín ná. ¹⁵ Ta ndivé'e ká'ano Ndios, chi ká'ano nda'o ña maní ní kee na xí'á. Ta ko ní'i yo to'on va'a ka'an yo sa'án.

Ká'an Pablo sa'a choon ní xi'o Ndios noo ná

10 ¹ Ta yu'u Pablo seí nda'í va'i noo ndo xí'ín ña nda'í ió inii, xí'ín ña ió va'a inii tátó'on ki'o ní kee mií Cristo, va'ará ká'an dao ndó ña iin taa vitá iní kúú yu'u tá nákaai tein ndó xaan, tído tá nákaa xíkái, deén nda'o ká'ín xí'ín ndó. ² Tído seí nda'ávii noo ndo ña tá ná saai, ná dá'a ni kendúsä ndo xí'ín ña ka'an deeín xí'ín ndó, chi miían ndaä kuiti kosaq nduuí ka'an deeín xí'ín na ká'an ña xionoo ndu kée ndu tátó'on ki'o kée ñayuu kuendá ñayuu yó'o. ³ Miían ndaä ndéi ndu ñayuu yó'o, tído ko kéchóon ta'on ndu ña ió ñayuu yó'o, dá naá ndu xí'ín ña kini. ⁴ Chi ko kéchóon ta'on ndu ña ió ñayuu yó'o, dá naá ndu xí'ín ña kini. Chi nda'á chón, ña kían kéchóon ndu, kúú ndéé xí'o mií Ndios. Ta xí'ín ña yó'o dánaá ndu noo dándáki ña kini. ⁵ Ta xí'ín ndéé

yó'o ta'ani dátú ndú ndidaa ña to'ón kékhoon ñayuu. Ta dátú ta'ani ndu ndidaá ñaxintóni tayíí, ña kédaá xí'ín ná, dá ko nákoní na Ndios. Ta náchi'i ndu ndidaá ñaxintóni ñayuu tixi ndá'a Cristo Jesús, dá ná kueídó'o ñaa ná. ⁶ Ta ió nduu ndu dándó'o ndu nío na ko xiín kueídó'o tá ná kasandaá ndo kueídó'o ndisa ndó to'on Ndios.

⁷ Kande'é va'a ndó ndi káa iin rá iin ña'a. Tá ió iin káa ndó nákoní mií ña kúú ndó kuendá Cristo, dá kían kánian taó kuendá va'a ndó, chi táto'on ki'o kúú ndó kuendá Cristo, ki'o dión ta'ani kúú ndu'u. ⁸ Chi va'ará yá'i cháá noo chíndaya'i choon né'i, tído ko xíka'an ta'on nooí, chi mií sato'o yo Cristo ni xi'o choon yó'o nooí, dá dákuá'anoi ndó'o noó ña kándisa ndó. Ta ko ní xi'o na ña nooí ña dánaái noo ndo. ⁹ Ta o sa ká'án ndó ña ndukúí dáyu'í ndó'o xí'ín to'on ká'in noo tuti tanda'í kosaq noo ndo. ¹⁰ Chi kaá dao ndó ña miían ndaa deén nda'o ká'in noo tuti táai tanda'í kosaq noo ndo, ta kuáchi nda'o choon sa'andái noo ndo. Tído tá ióxi'ín ndó, ko kúú ta'on yu'u iin taa ndeé iní, ta ni ko tí'ai ka'an va'i, kaá dao ndó. ¹¹ Tído ká'in xí'ín na ká'an dión ña ná kana'á ná ña táto'on ki'o ká'an ndu noo tuti taa ndu, ki'o dión ta'ani kee ndu tá ná saa ndu noo ndéi ndó xaan.

¹² Ta ko chíndaa noó ndu ki'in tá'an ndu xí'ín ta kátoó chíndaya'i mií, ta ni ko chídáó tá'an ndu mií ndú xí'ín rá. Tído taa yó'o, ndéi ra chíki'o ra mií rá xí'ín ña kée ra, ta chídáó rá mií rá xí'ín ra kée táto'on kée mií rá. Ta sa'á ña kée ra dión, sa'á noó ko nñ'o ndi'i ta'on ini ra. ¹³ Tído ndu'u, ko yá'a ta'on ndu chíndaya'i ndu mií ndú cháá kq noó choon né'e ndu. Di'a chíndaya'i ndu mií ndú táto'on káa choon ni xi'o mií Ndios noo ndú, ta xí'ín choon yó'o ni kasandaá ndu noo ndéi ndó. ¹⁴ Ko yá'a ta'on ndu tá sa'andá ndu choon noo ndo, chi yá'a ndu tá ko ní saa ndu noo ndéi ndó. Tído ndu'u kúú ra mií noó ni saa ni dáná'a to'on va'a sa'a Cristo Jesús noo ndo. ¹⁵ Ta ko yá'a ta'on ndu chíndaya'i ndu mií ndú noó choon kée dao kq na. Ña kóni ndu kían kua'ano cháá kq ndo xí'ín ña kándéé iní ndo Jesús, dá ná kandaya'i cháá kq choon kée ndu tein ndó, táto'on ki'o dándáki choon né'e ndu. ¹⁶ Ndi'i, dá ko'on ndu dáná'a ndu to'on va'a sa'a Jesús noó na ndéi xíká cháá kq noo ndó'o, ta o kú'u ta'on ndu dáná'a ndu noó dáná'a dao kq taa, dá kían ná dá'a ni chíndaya'i ndu mií ndú noó choon ni kee dao kq ra. ¹⁷ Ta na ká'án kuryíí, kánian kuryíí ná sa'á ña ni kee sato'o yo Ndios sa'a ná. ¹⁸ Dá chi ñayuu, na chíndaya'i mií, ko kándoo va'a na noo Ndios. Di'a ñayuu, na chíndaya'i mií Ndios, noón kúú na kándoo va'a.

11 ¹ Kónii ña ndeé ní koo ini ndo sa'í viti, chi ko'in ká'in xí'ín ndó táto'on kée iin ra ndulóko. Tído ndeé koo ini ndo sa'í, ² dá chi kékuión yu'u sa'a ndo táto'on kuión ini Ndios sa'a ndo, dá chi sa ni kandooi ña naki'o viií ndó'o noo iin tó'ón Cristo kakuu yíí ndo táto'on kée iin tatá tá kua'an ra naki'o ra de'e di'i tákí ra noo ndá'a taa kakuu yíí xí. Chi kónii ña koo vii ndo naki'oi noo mií Cristo. ³ Tído nákaní inii

sa'q ndo, dá ch̄i tát̄o'on kí'o ní kee koo, tá'an kirí mañá ní dāndá'í Eva, oon ni ví kí'o dión nadaká t̄a to'ón ñaxintóni ndo, dá ya'a ndó koni xixi ndó Cristo.⁴ Dá ch̄i tá vei dao k̄a t̄a, ta díin dána'a r̄a sa'a Jesús o duú ña ní dāná'a mií ndu'u noo ndo, ta dána'a r̄a sa'a iin k̄a espíritu noo Espíritu ij Ndios, n̄a ní natiiin ndó, ta díin va dána'a r̄a sa'a to'on va'a sa'a Jesús o duú ña ní dāná'a ndu noo ndo, tído xí'o ndeé ini ndo sa'a rá.⁵ Ta kí'in kí'o ña k̄o kúú ta'oин iin t̄a nōo noo t̄a chínaní ndó kúú apóstol ndáya'i.⁶ Ch̄i va'ará k̄o tí'a yu'u ka'an va'i, tído k̄o kámaní t̄a'on ña ndichí ní xi'o Ndios nooí. Dá ch̄i noo ndidaá vá ña'a ní kee ndu, ta noo ndidaá ña'a ní ka'an ndu, ní na'a ndu tein mií ndó ña dión kíán.

⁷ ¿Á ní ya'i ni keei kuachi sa'a ña ní kenóoi miíí, dá kandaya'i ndo'ó, xiní ndo? Ch̄i tá ní dāná'i to'on va'a Ndios noo ndo, ko ní kí'in ya'i ta'an vei.⁸ Ta sa xio ndaaí di'ón ndá'a dao k̄a n̄a kúú kuendá Jesús ní sa kuu ya'avii, dá ní sa ioi ní dāná'i noo ndo.⁹ Tá ní sa ioi xí'ín ndó, ta nda'i kómani ña'a nooí, tído ni iin tó'ón ndó k̄o ní dándi'i inii. Ch̄i ndidaá ña'a sa komani nooí ní xi'o dao k̄a ñani yo, n̄a ní kii chí kuendá Macedonia. Ta noo ni iin ña'a k̄o ní dándi'i inii ndo'ó, ta ni iin kuu o dándi'i inii ndo'ó noo ña xínñó'í.¹⁰ Ta sa'a ña nákaa to'on ndaa Cristo ini níóí, sa'a ñoó ká'in xí'ín ndó ña k̄o sín ta'on kuu ditá ña chíndaya'i choon kéei sa'a ña k̄o kí'in ya'i noo ndo'ó, n̄a ndéi chí Acaya xaan.¹¹ Ta, èndiva'a ká'in dión, ká'án ndó? ¿Á k̄o kú'u ta'on inii sa'a ndo'ó, ndani? Mií Ndios kúú n̄a ná'á ña kú'u nda'o inii sa'a ndo.

¹² Ta ña kéei kíán k̄o kí'in ya'avii noo ndo, ta dión ij vá keei, dá ná o ní'i dao k̄a t̄a, tá'an r̄a ndukú chindaya'i mií, ndi kee ra chidáó tá'an ra mií rá xí'ín ndu'u.¹³ Dá ch̄i t̄a ñoó kúú apóstol to'ón, ta kúú rá t̄a kéchóon xí'ín ña mañá, ch̄i kée ra mií rá ña kúú rá apóstol Cristo.

¹⁴ Tído ná dá'a ni naá téi ini ndo ña kí'o dión kée ra, dá ch̄i dión ta'ani kée ña u'u, ch̄i kéean miíán ña kúúán tát̄o'on iin ángel ndato tóon.

¹⁵ Sa'a ñoó o duú iin ña kuáchí kíán kandaá ini yo ña t̄a kéchóon noo ña u'u kée ra mií rá ña kúú rá t̄a kéchóon noo ña ndaa. Tído kasandaá iin kuu, dá keyíko sa'a rá tát̄o'on káa choon ní kee ra.

Yó'o ká'an Pablo sa'a ndidaá tāndó'ó ní ndo'o na sa'a ña né'e na to'on Jesús

¹⁶ Nándió koo tukui ká'in xí'ín ndó ña ná dá'a ni ka'án ndó ña ndulókoi. Tído tá ká'án ndó ña dión kíán, dá natiin ndó yu'u tát̄o'on iin ña ndulóko, dá nónó nooí chindaya'i mií cháá.¹⁷ Ta ña ká'in xí'ín ndó viti, k̄o kíán ña ní natiiin noo sato'o yo Ndios. Ch̄i kíán tát̄o'on ká'an iin ña ndulóko, sa'a ñoó kándéé inii chíndaya'i mií.¹⁸ Ta sa'a ña kua'a nda'o t̄a chíndaya'i mií sa'a ña kée ra ñayuú yó'o, sa'a ñoó chindaya'i ta'ani yu'u miíí.¹⁹ Ch̄i ndino'o ini ndo xí'o ndeé iní ndo seídó'o ndó t̄a ndeé to'on, va'ará kaá ndo ña kúú ndó n̄a ndichí.²⁰ Ta xí'o ndeé ta'ani ini ndo va'ará náchi'i dao ra ndo'ó t̄ixi ndá'a rá, o va'ará kétí'a dao ra

ndo'ó, o va'ará xío ndaa dao ra ña'a ndó, o va'ará chíndaya'i dao ra mií rá noo ndó, o va'ará káni dao ra da'andá noo ndó.²¹ Ta xíka'an ví noói ka'in xí'ín ndó ña ko ní kée ndu dión xí'ín ndó, chi nóo va ió ini ndu.

Ta noó ña chíndaya'i dao ká taa ñoo mií rá, chíndaya'i ta'ani yu'u miíí, va'ará ká'in táto'on ká'an iin taa ndúlóko.²² ¿Á kúú rá taa hebreo? Naá ta'ani kúú yu'u. ¿Á kúú rá na ve'e tatá sá'ano Abraham? Naá ta'ani kúú yu'u.²³ ¿Á kúú rá taa kéchóon noo Cristo? (Ká'in táto'on kée iin na ndúlóko.) Tido kéchóon cháá ká yu'u noo Cristo o dudu mií rá, chi yu'u kúú raa kua'a cháá ká ni kéchóon noo Cristo. Ta sa'a mií ná kua'a nda'o ta'andá ni kani ndava'a ñayuu yu'u, ta kua'a cháá ká ta'andá ni sa káa yu'u ve'e kaa, ta kua'a nda'o ta'andá daá ió ña kuui.²⁴ Ta o'on ta'andá ni kani na Israel oko sa'on komi chirrión satá yu'u.²⁵ Ta oni ta'andá ni kani na yu'u xí'ín vara, ta iin ká ta'andá kua'an na ka'ání ná yu'u xí'ín yu'u, ta oni ta'andá ni keta ka'ani barco ini taño'o noo nákaai kua'in, ta iin ñoo xí'ín iin nduú ni sa nōo ni'inii noó taño'o.²⁶ Ta ndó'o nda'o níoi íchi noo xionooi, chi ióan kuui kée yuta, ta ió ta'ani ña kuui kée ta kui'íná, ta ió ña kuui kée na ñooi, ta ió ta'ani ña kuui kée na ko kúú na Israel. Ta ió ña kuui noo kúú ñoo ná'ano, xí'ín noo kúú yukú ichí xí'ín noó taño'o, ta ió ta'ani ña kuui kée na chínaní mií ña kúú ná kuendá Jesús.²⁷ Ta sa'a choon kéei, sa'a ñoó kútati nda'a vei, ta kua'a nda'o ta'andá ko ní sá kidii, ta kua'a nda'o ta'andá sa xí'i dokoi ña kuíkoi xí'ín ña íchii tákuií, ta kua'a nda'o ta'andá ni sa xionoo nditai, ta ni sa ndo'o níoi ña vixi chi koó dá'on kandixii.²⁸ Ta noo ndidaá ká ña'a, ió iin ká ña'a ndó'i iin iin kuu kuu, chi nákaní nda'o inii sa'a ndidaá na kúú kuendá Jesús ndéi iin rá iin ñoo.²⁹ Chi, éndi ndáa ndo'o ndó'o níoi, ta ko ndó'o ta'ani níoi miíí? Ko íin ta'on. O, tá kándéé dao taa dánda'í ra ndo'o, éá ko ná'a ta'on ndó ña xido nda'o inii?

³⁰ Tá miían kánian chíndaya'i miíí, va'a káan ná chíndaya'i miíí noó ña ná'a ña kúúi iin taa ko kómí ndéé miíí.³¹ Ta mií Ndios, na kúú tatá sato'o yo Jesucristo, na daá kuití kánian natiin ñaño'ó, noón kúú na ná'a ña ko ká'an to'íin.

³² Tá ni sa io yu'u ñoo Damasco, ñoo nákaa iin taa né'e choon, ta nákaa raa tixi nda'a rey Aretas. Kúú ni sa'anda raa choon noó taa ndaá yé'é ñoo ñoo ña ná kandei nduu raa tiin ra yu'u, ni ka'án rá.³³ Tido ndéi dao ñayuu ni taó ná yu'u ventana, dá ni dánóo na yu'u ini iin tiyiká ndika náo ñoo ñoo, dá ni kuu ni kákii noo nda'a taa ñoo.

Yó'o ká'an Pablo sa'a iin ña'a dándó'o níoi ná

12¹ Miían ndaa ndisa ni ña'a ko ndáya'i ña chíndaya'i miíí, tido viti ná ko'in nakanii xí'ín ndó sa'a ña ni na'a sato'o yo Jesús noói, xí'ín sa'a ña saá ni nákaní na xí'ín.² Ta ná'a yu'u sa'a iin taa, ta taa yó'o íin xí'ín Cristo, ta sa io uxi komi kuiá ni náki'in ñaá Ndios né'e

na ni sa'an na ndaq induú kúú oni. Xíni á ni sa'an rä xí'ín ndaq yikí koño rä, o nío óon ra ni sa'an. Iin tó'ón dini Ndios kúú na ná'á. ³ Ta ná'á yu'u sa'a taa yó'o, ta xíni á ni sa'an rä xí'ín yikí koño rä, o nío óon ra ni sa'an. Iin tó'ón dini mií vá Ndios kúú na ná'á. ⁴ Tido miían ndaaq ni nađítá ñaá Ndios noo ndato téi káa noo ió na. Ta ñoo ni seídó'o ra to'on, ña kían o káti'a yó nakani yó, chi ni iin ñayuu ko ni'i tá'i nakani na sa'an. ⁵ Ta kuu va chindaya'i yu'u taa yó'o, tido o chindaya'i ta'on yu'u miíí, chi chindaya'ii miíí sava'a sa'a ña ná'á ña kúú iin taa ko kómí ndee miíí. ⁶ Tido tá ká'án yu'u chindaya'avii miíí, dá kían o kákuu ta'on yu'u iin taa oon ini, chi ña ndaaq va ka'in. Tido o kée ta'oин dión, dá kían ni iin ñayuu ná dá'a ni chindaya'i cháá ka na yu'u noo ña ndé'é ná kéei o ña seídó'o na dána'i.

⁷ Ta sa'a ña ná o yá'a téi chindaya'ii miíí sa'a ña ndato ni na'a Ndios nooí, sa'a ñoo ni kasáa iin ña'a dándó'an níoí, ta kíán tátó'on iin ión yái tárnee ñííí, xiníí, ña kékhoón ña u'u dándó'an nímaí, dá kían ná o yá'i chindaya'avi miíí. ⁸ Ta sa oni ta'ándá ni seí nda'ávii noo sato'o yo Jesús ña ná ditá ná ña kedaá xí'íin ndó'o nímaí. ⁹ Tido di'a va ni kaa na xí'íin: "Koó, sa vati va nákaaon tixi ña mani kée yu'u xí'ón, chi ndee mií yu'u kían ná'a va'a cháá ka noo na koó ndee." Sa'a ñoo ndani ndino'o ini yu'u chindaya'avii miíí sa'a ña ná'a ña kúú iin taa ko kómí ndee miíí, dión, dá ná'i ña nákaai tixi ndá'a ndee mií Cristo. ¹⁰ Ta sa'a ña ió ndee Cristo xí'íin, sa'a ñoo kádií inii tá koó ndeeí, o tá kána'a ñayuu xí'íin, o tá kámaní ña'a nooí, o tá kéndava'a ñayuu xí'íin, o tá ndó'o níoi. Dá chi tá koó ndeeí, dá di'a kúú iin taa ndakí cháá ka kée Ndios.

¹¹ Tido, tátó'on kée iin taa ndee to'on, ki'o dión ni keei sa'a ña ni chindaya'avi miíí, tido mií vá ndó ni kedaá xí'íin, sa'a ñoo ni keei dión. Di'a mií vá ndó kánian nakoni ndo yu'u, dá chi noo ni iin tó'ón ta'on ña'a ko kándoó nōo yu'u noo taa chínání ndó kúú apóstol ndáya'i, va'ará koó ña'a kúú. ¹² Ku'a nda'o ña'a ná'ano kée na kúú apóstol Jesús ni kee yu'u tein mií ndó, ta ni keei ña xí'an kueé ió inii, chi ni keei ña ndato, xí'ín ña kedaá xí'ín ñayuu, dá naá iní ña, xí'ín ña ná'ano vei noo Ndios. ¹³ Sa'a ñoo, éndí kían va'a ni kee yu'u xí'ín dao ka na kúú kuendá Jesús, ta ko ní keei ña xí'ín ndo'ó, xiní ndo? Chi sava'a ña ni kee kían ko ní kí'in ya'i ta'an vei noo ndo. iKá'ano koo ini ndo sa'í tá ká'án ndó ña yó'o kúú iin kuachi kini!

Yó'o ká'án Pablo ña saa na ñoo ñoo ta'ándá kúú oni

¹⁴ Kana'á ndó, chi sa ió nduuí saai noo ndéi ndó ta'ándá kúú oni. Ta o dáta'án ta'on yu'u ndo'ó xí'ín ni iin ña'a, chi ko ndí'i ta'on ini yu'u sa'a ña ió noo ndo, di'a ndí'i inii sa'a mií vá ndó. Dá chi ko kánian koto takuáchí leé tatá xi, di'a na kúú tatá va kánian koto de'e na. ¹⁵ Ta ndino'o ini yu'u iói ña dándí'i ndidaá ña ió nooí sa'a ndo, ta ió ta'anii dándí'i ndidaá ndeeí sa'a ña kú'u inii sa'a ndo. Ta va'ará sá'ano cháá ka

ñä kú'ü inii sa'ä ndo, tído ndo'ó, dánkoo di'a ndó ñä kú'ü ini ndo sa'í.

¹⁶ Tído kaá dao ndó ñä va'ará kó ní kí'in ya'i noo ndo, tído sa'á ñä kúúi iin taa mäñá, sa'á ñoo ni danda'ávii ndo'ó, kaá ndo. ¹⁷ ¿Á ni danda'íi ndo'ó xí'ín iin taa ni tanda'í ni saa noo ndo, ká'án ndó? ¹⁸ Ni seí nda'ávii noo Tito saa xi xí'ín iin kaa ñani yo noo ndéi ndó. Ta, ¿á ni danda'í Tito ndo'ó, tá dáá? ¿Á kó ná'á ndó ñä iin tó'ón vá kúú ñaxintóni ndú, ta iin nóo vá íchi ñó'o ndu'ü?

¹⁹ Ndá ndi kuu ká'án ndó ñä ká'an ndu dión, dá chi kóni ndu kandoo va'a ndu noo ndo. Tído kóó, chi noo Ndios vá ká'an ndu dión sa'á ñä kúú ndú kuendá Cristo. Ta noo ndidaá ñä kée ndu, na mani miíj, ndukú ndu'ü ñä kua'ano cháá kaa ndo íchi Ndios. ²⁰ Chi yu'íi ñä tá ná saai noo ndéi ndó, oon ni ví natiin yu'ü ndo'ó ndéi ndó kée ndó ñä kó náta'an inii, ta dión ni ndo'ó, o náta'an ini ndo kee yu'ü. Dá chi oon ni ví ndéi ndó ndátó'ón kuáchii ndo, o ndéi ndó xí'ín ñä u'ü ini ndo, o ndéi ndó xí'ín ñä tondó ndo, o ndéi ndó sa'ándá tá'an ndó, o ndéi ndó dátai chi'an tá'an ndó, o ndéi ndó kávaa ndó kuachi sataa dao kaa ñayuu, o ndéi ndó xí'ín ñä tayíi ndó, o ndéi iin rá iin ndó kée ndó ñä kóni mií ndó. ²¹ Chi tá ná saai noo ndéi ndó, oon ni ví natiin yu'ü ñä ka'an noo noo Ndios kee ndó. Ta oon ni ví kuakii xí'ín ndirá nooí sa'á ñä kua'á nda'o ndó ni ya'a ni kee kuachi, ta kó ñá'ä nandikó iní ndo sa'á ñä ni kee ndó kuachi ka'an noo, o sa'á ñä ni kidi ndo xí'ín na kó kúú ñadi'í ndo o yíi ndo, o sa'á ndidaá kaa kuachi ni kee ndó xí'ín ñíi ndo.

13 ¹ Ta viti xíno oni ta'ándá saai noo ndéi ndó. Ta kana'á ndó ñä xínnó'ó yó uu ñayuu o oni ñayuu kandita ki'o kuendá, dá keyíko yo iin tando'ó. ² Sa ni ka'in xí'ín ndó tá ni sa ioi xí'ín ndó, ta viti ká'an tukui xí'ín ndó, ta kee ndó kuendá ñä ioi xí'ín ndó. Ta xían nani nákaa xíkái, tánda'í tuti yó'o kosaä noó na ni ya'a ni kee kuachi, xí'ín noo ndidaá kaa ndo'ó, chi tá ná saa tukui noo ndéi ndó, dá kían ni lú'ü ñä mani o koo sa'ä ndo. ³ Chi ndukú ndó korndodó ndó yu'ü nde'á á miían ndaa kuiti Cristo kúú na ká'an noo yu'ü. Ta kana'á ndó ñä kó kúú ta'on na iin na kóó ndéé xí'ín ndó. Di'a ná'ä na ñä kómí ná ndidaá ndéé xí'ín mií ndó. ⁴ Dá chi va'ará ni xi'íi Jesús ndika cruz tátó'on iin taa kóó ndéé, tído viti takí na kee ndéé mií Ndios. Ta dión ta'ani ndo'o ndu'ü, kó ta'ón ndéé kómí ndú ñayuu yó'o tátó'on ni ndo'o mií Cristo. Tído kataki ndu kandei ndu xí'ín ná kee ndéé mií Ndios, dá kechóon ndu noo ndo.

⁵ Kande'é va'a ndó mií ndó, ná kande'á á miían ndaa kández iní ndo Jesús o kóó, ta korndodó ndo mií ndó. Ta, ¿á kó xí'o ta'on ndó kuendá ñä io Jesús Christo xí'ín ndó? Chi tá kó io na xí'ín ndó, dá kían sa ni kandoo va ndó ni tuú ndó noo ñä kández ndó. ⁶ Ta kández inii ñä xí'o ndó kuendá ñä kó ní kández ta'on ndu ni tuú ndú noo ñä kández ndu. ⁷ Xíkä ndu ñä mani noo Ndios sa'ä ndo, dá ni iin tó'ón ndó ná o yá'a kee ñä kini. Ta kó kee ndu dión, dá kandoo va'a ndu noo ñayuu. Dión kee

ndu sa'ä ndo'ó, dá katí'a ndó kee ndó ñä va'a, va'ará ká'an dao ká
ñayuu ñä ni tūú ndú noó ñä kándisa ndu.⁸ Chi o kúu ta'on chituu ndu
ñä ndaa, di'a ndíta ndu chíndeé ndúan.⁹ Sa'á ñoó náta'an ini ndu kakuu
ndu taea koó ndéé tá ná kuita toon ndó xí'ín ñä kándisa ndó. Ta xíkä ndu
noo Ndios ñä ná xínkuei ndó koo ndó tátó'on ki'o kóni mií ná.¹⁰ Ta táai
tó'on yó'o kosaä noo ndo nani nákaä xíkái, dá kíän, tá ná saai noo ndéi
ndó, ná dá'a ni ka'an deeín xí'ín ndó, chi ni xi'o sato'o yo Jesús choon
yó'o nooí, dá dákuá'anoi ndo'ó xí'ín tó'on Ndios, ta ko ní xi'o naän nooí
ñä dánaá di'ai ndo'ó.

Xí'ín ndisá'án yó'o dándí'i Pablo ñä ká'an na

¹¹ Ta viti ko'in dándí'i ñä ká'in xí'ín ndó. Ná kadii iní ndo, ta ndeyíko
ndo mií ndó noo Ndios, ta ki'o tá'an ndó tandeé iní, iin tó'ón ná kakuu
ñaxintóni ndo, ta kandei va'a ndó xí'ín iin rá iin ndó. Ta Ndios, na xí'o
ñä kandei ñochí yó, na xí'o ñä ku'u ini sa'a sátá'an yó, ná koo xí'ín ndó.
¹² Ta chító tá'an ndó noo ndo, ta ñä yó'o ná kakuu iin ñañó'ó ka'an tá'an
ndó ndisá'án sa'á ñä kúu ndó kuendá Jesús.¹³ Ta ndidaá ñayuu Ndios
ndéi xí'ín yu'u yó'o ká'an na ndisá'án xí'ín ndó.

¹⁴ Ta ná koo ñä maní xí'o sato'o yo Jesucristo xí'ín iin rá iin ndó, ta ná
ku'u ini sa'a sátá'an ndó tátó'on ki'o kú'u ini Ndios sa'ä ndo, ta iin ná
kakuu ndó kee Espíritu ij ná. Dión ná koo.